

JE VHODNÉ ZAČÍT S VÝUKOU CIZÍHO JAZYKA JIŽ V MATEŘSKÉ ŠKOLE? –

část I.

Ing. Iva Fínová

1. Úvod

Otázka, kdy je vhodné začít učit své dítě cizí jazyk, je **velmi aktuálním tématem**. Začít již v mateřské škole, nebo to nechat až na dobu, kdy bude dítě navštěvovat základní školu?

Je jasné, že děti a mladší lidé se cizímu jazyku učí rychleji a snadněji, než je tomu u dospělých a starších lidí.

Umět mluvit cizím jazykem co nejdříve je snahou nejen dětí, ale v současné době i jejich rodičů, kteří se bojí, aby jejich dítě nebylo v životě ochuzené o dobrou práci, kde cizí jazyk samozřejmě vyžadují, rodičů, kteří chtějí, aby se jejich dítě bez problémů dorozumělo na zahraničních dovolených, v restauracích, hotelech či obchodech, rodičů, kteří chtějí, aby se jejich dítě nemuselo bát cestovat kvůli tomu, že se v zahraničí nedomluví.

Rodiče tak často tlačí na to, aby se jejich dítě začalo učit cizímu jazyku již v mateřské škole. Je to ale dobrý nápad? Zvládne to například čtyřleté dítě? Je vůbec takto malé dítě schopné učit se cizímu jazyku? Jak by měla výuka u takto malých dětí probíhat? Neměly by se děti nejprve pořádně naučit rodnému jazyku, jeho gramatice a správné výslovnosti? Nezhorší se tím jeho mateřská mluva, například „šišláním“, apod.? Chápe dítě vůbec to, že se někde jinde mluvím jiným jazykem než českým? To vše je tématem tohoto článku.

2. Proč začít s výukou cizího jazyka již v mateřské škole?

Mnoho dětí má v procesu osvojování si mateřského jazyka již vyvinuté základní schopnosti, díky nimž jsou schopny se učit jazyk nový, cizí. Jedná se například o schopnost zachycovat určité významy, chápat smysl celých výroků a to vše na základě učitelčiny intonace, mimiky, gestikulace a kontextu mezi tím, co bylo řečeno a schopností „dekódovat“ smysl slyšeného. Tyto schopnosti se pak dále ještě rozvíjí během učení jazyka. Postupně se přidává schopnost zvládat omezené lingvistické významy.

Je-li obsah výuky smysluplný, zajímavý, vzrušující nebo zábavný, dochází k tomu, že **děti jsou více motivovány**, aby rozuměly tomu, co slyšely.

Nejsilnější motivaci učit se a poznávat cizí řeč je právě v předškolním věku. Na základní škole děti již tuto motivaci ztrácejí.

Navíc děti, které začnou s cizím jazykem již v mateřské škole, se nebojí cizí jazyk používat, zatímco starší školní děti už se často ostýchají a bojí se, aby to, co řeknou, bylo správně.

Objevují se dokonce i názory, že s výukou cizího jazyka je dobré začít prakticky už **od narození**, protože dle nejnovějších výzkumů je malé dítě přímo „naprogramováno“ na osvojování řeči nejen mateřské, ale i cizí.

Zhruba do šesti let se dítě učí přirozeně, spontánně, jako když se učí mateřský jazyk. Neuvědomuje si, že slyší nějaký cizí jazyk, vnímá ho jako jazyk mateřský. U dítěte se dotváří většina nervových spojů v mozku. Po šestém roce se tato schopnost vytrácí a dítě se začíná

učit systematicky. Do patnácti let věku dítěte se pak dokonce mluví o tzv. „kritickém období pro osvojení jazyka“.

Podstatou je, aby se děti neostýchaly používat cizí jazyk. Mluva cizí řečí by pro ně měla být přirozenou záležitostí.

3. Jak by měla probíhat „výuka“ cizího jazyka u předškolních dětí?

V takto nízkém věku si děti s jazykem často hrají a pokoušejí se zvýšit své jazykové schopnosti přenášením toho, co se již naučily, do jiného kontextu, vymýšlejí si nová slova nebo výrazy. U dětí předškolního věku nejde o formální učení cizího jazyka, ale spíše o tzv. „**nepřímé učení**“ – děti se neučí slovíčka, fráze nebo vazby jako samostatné prvky, ale zajímají je **příběhy**, kterým se pokoušejí porozumět, **opakují zvuk** nových slov, **baví je písničky a říkanky**, mají rády **pohyb**. Imitují hlasy postav ze scének s velmi dobrou výslovností. Děti se tak učí jakoby **nevědomky**. V herních situacích přijímají cizí jazyk jako svůj vlastní. Snaží se porozumět tomu, co slyší – uvažují o tom, co by to mohlo znamenat. K tomu jim napomáhají **obrázky, kresby, mimika, gestikulace či jiné vizuální pomůcky**. Základem je pak neustálé opakování.

část II.

1. Nebude dítě přetěžováno?

Pokud **začnete s výukou cizího jazyka** u svého dítěte **již v mateřské škole**, v žádném případě se nemusíte bát, že ho přetížíte, nebo že mu dokonce ublížíte. Při ideální výuce cizího jazyka jsou neustále **aktivovány všechny smysly dítěte**, což pozitivně ovlivňuje vývoj dítěte. Prostřednictvím výuky cizího jazyka lze taktéž **rozvíjet rozumové schopnosti dítěte** a dále schopnosti sociální, citové či motorické. **Děti jsou velmi flexibilní** a pro vyvíjející se mozek je naopak mnohem horší, když je nedostatečně stimulován a zaměstnáván.

Učením se cizímu jazyku se dítěti rozvíjí jeho jazyková i verbální zručnost, pokládá se tak základní kámen pro myšlení a učení se. Mozek dítěte je již v raném věku schopen pojmout nové informace a uložit je do podvědomí, a proto se **předškolní věk jeví z hlediska výuky cizích jazyků jako ideální**.

Vědecké výzkumy již prokázaly, že učí-li se dítě cizí jazyk, trénuje tím svůj mozek a má v něm více šedé hmoty. Na jejím objemu pak závisí jak inteligence, tak paměť. Tento trénink zvyšuje kognitivní schopnosti dítěte, které pak může využít i při studiu jiných předmětů, než je cizí jazyk. Jestliže je dítě s cizím jazykem seznamováno pravidelně a systematicky a dbá se na rozvoj jeho smyslů, naučí se gramatiku i přízvuk cizího jazyka zcela **automaticky a přirozeně**.

2. Jaký je rozdíl ve výuce u předškoláka a školáka?

Pokud v rámci výuky cizího jazyka provedete stejnou aktivitu s předškolákem a školákem na prvním stupni základní školy, poznáte rozdíl přístupu těchto dětí k cizímu jazyku. **Předškolák** přijme novou činnost naprosto lehce, přirozeně, v podstatě ani nezaznamená, že

neprobíhá v češtině. Je nadšený, nebojí se mluvit. Když nezvládne slova, vyjadřuje se gesty. **Starší dítě** se nad novou činností pozastaví, směje se tomu, jak jazyk zní, směje se tomu, že mu nerozumí, stydí se aktivně zapojit a projevit, bojí se, že nebude mluvit správně. Má problém zachytit melodii řeči, věty kouskuje po slovíčkách, které už zná. Výuka už pro něj není zábavou.

3. Závěr

Používání cizích jazyků se v dnešní moderní době stalo každodenní pravidelností, a dokonce i nutností. Ne nadarmo se říká: „**Kolik řeči znáš, tolikrát jsi člověkem**“. Kdo dnes neovládá alespoň jeden cizí jazyk, téměř jako by nebyl. V současném světě je člověk bez umu cizího jazyka ztracen. Cizí nápisy na nás koukají všude, z rádia i z televize na nás mluví cizí řečí, prvky cizích jazyků se dostávají i do českého jazyka. A tak se v podstatě stalo nutností, aby český člověk uměl nejméně jeden další světový jazyk, nejlépe anglický či německý, v poslední době je stále oblíbenější také jazyk ruský, francouzský, španělský či italský. Na otázky, kdy je vhodné začít s výukou cizího jazyka a zda je vhodné začít s výukou cizího jazyka již v mateřské škole, existuje několik názorů. Některé jsou pro, jiné proti. **Rozdílné názory** najdete u pedagogů, psychologů nebo u metodiků výuky cizích jazyků. Někdo je pro výuku cizího jazyka již od mateřské školy. Podle jiných by dítě mělo umět nejprve vyjádřit své potřeby a umět se dorozumět. Zároveň by nemělo trpět žádnou logopedickou vadou. Objevuje se i názor, že je dítě zbytečně brzy přetěžováno.

Ve finále však převládá tvrzení a názory příkyvující tomu, aby se dítě [začalo učit cizímu jazyku již v mateřské škole](#).

Konečné rozhodnutí je ovšem vždy **na rodičích**, kteří nejlépe posoudí, zda je jejich dítě připravené a dostatečně vývojově a rozumově vyspělé na to, aby trávilo čas „výukou“ cizího jazyka.